

Hatékonyság az élelmiszer-gazdaságban

Villányi Miklós előadása Szegeden

A Magyar Közgazdasági Társaság Csongrád megyei szervezete és a megyei TE-SZÖV rendezésében tegnap, szerdán, Szegeden, a Technika Házában dr. Villányi Miklós MFM-államtitkár tartott előadást. A költség- és hatékonyság az élelmiszer-gazdaságban címmel.

A hatékonyság javításának záloga egyértelműen a megfelelő érdekelttség — hangsúlyozta az államtitkár. Amennyiben az érdekviszonyokat úgy alakítják ki, hogy figyelembe veszik az egyre magasabb követelményeket, bizonyos fokú előrelépésre lehet számítani a magyar gazdasági életben. A követelményeknek a mezőgazdaságban is, akár csak

az élelmiszeriparban úgy lehet eleget tenni ha a ráfordítások relatíve csökkennek, a költségeket ésszerűen alakítják, takarékoskodnak az anyaggal, energiával, s nem utolsósorban az élelmiszeriparban az átlagosnál jobb, mert az elvonások alacsonyabbak például az ipari üzemeknél, a vállalatoknál. A termelőszövetkezetekben éppen ezért nagyobb lehetőség van a jövedelem növelésére, a fejlesztések megvalósítására.

Dr. Villányi Miklós szót még az agrártermékek exportjáról, a termelésfejlesztés intenzív tartalékairól, a piaci gondokról, a minőségi követelményekről.

Dimitrov-szobor

A szófiai napok Budapesti szériái rendezvényt sorozatát ünnepélyes esemény nyitotta: a Dimitrov téri felavatták a bolgár főváros ajándékát, Valentin Sztarcevsz szobrászművész alkotását, Georgi Dimitrov életnagyságánál nagyobb bronzból készült új szobrát. Az avatóünnepségen megjelent Várkonyi Péter, a Magyar Szocialista Munkárpárt Központi Bizottságának titkára, Szépvölgyi Zoltán, Budapest főváros Tanácsának elnöke, Pétr Mezdurecki, Szófia főváros népi tanácsa végrehajtó bizottságának elnöke. A két ország himnuszának elhangzása után Csudomir Alekszandrov, a Bolgár Kommunista Párt Központi Bizottságának titkára, a BKP szófiai bizottságának első titkára mondott avatóbeszédet.

Munka és érdekek

Változtak az idők lassan, ahogyan az emberiség mindinkább az anyagi jellegű javak birtoklására is törekedett, ahogyan a gazdagság fokmérője nemcsak pusztán az elvont — a mindennapok önfentartásának kényszerétől független — szabadság, hanem a birtokolt anyagi javak által biztosított nagyobb szellemi és fizikai mozgásteret lett. Lassanként kezdett kibontakozni az az anyagi jellegű kultúra, melyben mind több eszközre lett szükségünk. E világba pedig csakis annak fölismerése révén vezethető el az út, hogy az embert érdekeltté kell tenni munkájában. Anyagilag éppúgy, mint erkölcsileg. Mert a munka többé vált az egyszerű fizikai erőfeszítésnél, mert a munkába mindinkább be kellett vonni az ember teljességét, szellemi energiát, ötleteit, tapasztalásainak teljes szféráját, hogy olyan eredmény szülessen a világra, amely kielégítő módon szolgálhat bennünket. És íme: a középkor késői időszakában, mindenekelőtt a reneszánszban, megtörtént az addig elképzelhetetlen: becsülete lett a mesterségeknek, a sokat tudó, újítani is kész, nagy ügyességű mestereknek.

Mesterségek becsülete? Mintha éppen napjainkban és minálunk, hétköznapjainkban devalválódott volna ez a fogalom. A harmincas években vasmunkásnak lenni: rang volt, amit tán a társadalom is megbecsült, legalábbis a józan, úri-dzsentroid allűröktől mentes, jobbik része. S még inkább megbecsülték a szakmához tartozók, akik ismereteik, tudásuk és munkakörük révén, összetartozónak érezték magukat, akik kivették még maguk közül azokat, akik nem tudtak, vagy nem akartak megfelelni a szakmai tisztesség normáinak. Nagyon is kemény normáinak. Elvitathatatlan tekintélye volt akkor a nagyobb szaktudásnak, a nagyobb ügyességnek, tapasztalatnak, ami érvényre jutott bérben, kapott munkába és a befejezés jogába egyaránt. A tapasztalt, idős mester éppúgy beleszólt a kezdő dolgába — tanácsal, jó szóval, dorgálással —, mint a gyár ügyébe. Abban, mit, hogyan is kellene a legjobban megoldani.

Mára sok szakma veszített társadalmi presztízséből. Rendben van, mondhatnánk, az okokat nagyrészt ismerjük. A termékekben egyre nagyobb a szellemi és a gépi munka hányada. Nőtt hát a szellemi foglalkozások presztízse — ha jövedelme csökkent is relatíve — a fizikaihoz viszonyítva, s az is tény, a ma szakmunkásának a technológiai fejlődés, az üzem- és munkaszervezés korszerűsödése jóvoltából koránt sincs oly annyira szüksége kézügyességére, sokoldalú, anyagokkal és manuális eljárásokkal kapcsolatos tapasztalatokra, mint az ötven-hatvan évvel ezelőtt dolgozóknak. S tán ebből is következett, hogy a valódi üzemi demokrácia éppen akkoriban kezdett satnyulni, vagy legalábbis egyoldalúvá válni, amikor mindent megtettünk azért, hogy kereteket és valódi életteret teremtsünk számára.

Ha a szövegszerzőt halljuk — üzemi demokrácia —, szinte bizonyos, hogy a szakszervezetekre, a KISZ-re, az üzemi „négyzög”re, vagy hasonlókra gondolunk, vagyis a fogalom intézményesített kereteire. Jogokra, lehetőségekre, üdülőjegyek elosztására, vállalati tanácskozásokra, s ki tudja, mire még. Csak az jut eszünkbe legkevésbé, ami tán legfontosabb összetevője a kategóriának, amelyből jogaink és lehetőségeink is jórészt fakadnak, vagyis hogy az üzemi demokráciának nemcsak

az elosztásban, hanem a termelésben is működnie kellene, s mindenekelőtt abban.

Hacsak valaki nem dugta homokba a fejét az utóbbi években, nagyjából tisztában van az ország gazdasági helyzetével, azzal, hogy milyen feltételek között és milyen célok érdekében kell dolgoznunk, ha jobban akarunk élni, vagy legalább úgy, ahogyan megszoktuk. Aligha akad ma már üzemi munkás, aki ne tudná, mi minden múlhat rajta, két keze munkáján, gépein, azon, hogy mit és milyen mennyiségben és minőségben produkál. És ez az új feltételek között újjászülető és megerősödő tudat tán jövőnk lehetőségeit is rejti. A megújult munkakultúrát, amelyben az ember nem válhat „beszélőgéppé”, amikor a munka ismét teljes embert kíván: ügyességet, ötletességet, szakmai tudást és tapasztalatokat.

Ha gyárakban, vállalatoknál jár az ember, újítókkal, brigádvezetőkkel és -tagokkal beszélget, óhatatlanul ráérez az újjászületett és egyre inkább kiteljesedő felelősségtérre, a vállalathoz, tágabban a népgazdasághoz kötő emberi szálak sokasodására, erősödésére. Az ember úgy érzi, újra kiteljesedőben van az oly sokáig hiányolt emberi felelősségtudat, a szakmai tudás, tapasztalat és sokoldalúság presztízse a kisebb közösségeken belül.

Örvendetes a folyamat, amely alighanem jövőnk egyik legfontosabb záloga. Hiszen, hogy rohamléptekkel fejlődik például a japán gazdaság, annak tán az is oka, hogy szabályszerűen kondicionálják az embereket arra, hogy kifejlesszék benne a vállalathoz tartozásérzése, hogy közösségnek érezzék és tudják vállalatukat, hogy büszkének legyenek közös produktumukra.

Lehet, hogy a technológia, az üzemszervezés fejlődése sok emberi képességet fölöslegessé tett, vagy legalábbis csökkentette soknak az értékét. Másokét azonban megnövelte. S a mai világgazdasági helyzetben, a viszonylag kis szériák által a sokoldalúság iránt támasztott követelmények, a folyamatos megújulási kényszer mekövetelte alapos szakismeretek korábban szükségszerűen ismét ki kell bontakoznia a szakmai, emberi presztízsnak, annak, hogy az ember anyagilag és erkölcsileg egyaránt érdekeltté váljék munkájában.

A folyamat már megkezdődött, „alulról” is. Ugy formálódna emberi magatartások ugyanis, hogy ösztönösen is a jövőt szolgálják. S így nemcsak ideje érkezett el annak, hanem föltételei is kibontakoztak, hogy az üzemi demokrácia keretei kiteljesedjenek, kibővíljenek oly módon, hogy a termelés szférája is helyet kapjon bennük erőteljesebben, mint korábban. Teret adva a kibontakozásban levő folyamatoknak, s eleget téve annak, amit így fogalmazott meg a Központi Bizottság április 12.—13-i ülésének határozata: „A Központi Bizottság szükségesnek tartja a dolgozók aktív részvételét a vállalatok gazdálkodásával összefüggő elgondolások előkészítésében, kidolgozásában, a döntések meghozatalában és végrehajtásában. A munkahelyi demokrácia fejlesztésére politikai és gazdasági szempontból egyaránt szükség van. Eredményes működtetése felszínre hozza a vállalatban belüli tartalékokat, segíti hasznosításukat.”

Tartalékok... Legtöbb az emberben van belőlük. Alkotókészségében, amit az egységértartozás kiteljesítő tudata hozhat leginkább felszínre.

Szavay István

Sevró és sevrött

A hegy, a kecske, meg a külpiac

Hazánk kiművelt emberfőkben gazdag, ám hegyekben szegény ország, miből is következik, hogy a jó minőségű sevróbort külföldről kell beszerezni. Olyan országokból, melyek hegyekben és a hozzájuk tartozó kecskében bővelkednek.

Az Ibériai- és az Appennini-félsziget paraszti évszázadok óta tudják, hogy kecskét nemcsak azért érdemes tartani, mert tejel, megessi a tuskét is, megél a hegy hátán is, és bőre értékes ipari alapanyag.

A Minőségi Cipőgyár szegedi gyáregységének igazgatója, Jódaják Greninger Dezső a vitrinekre mutat:

— Ime, a modellek!

— Szépek — mondom — tetszetősek.

— A Classic-cég igéyes — magyarul Greninger — az Egyesült Államok piacán kell helytállnia.

A MINO magyarországi gyárai hétszáz ezer pár divatos cipőt értékesítenek tőkés piacon, félmillió kerül az USA-ba.

— A követelmények?

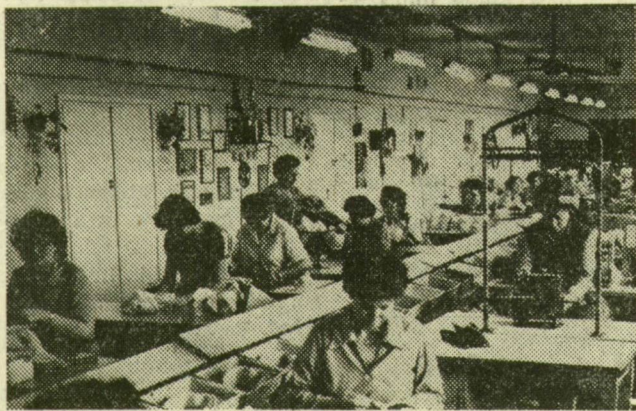
— Mindenekelőtt a kifogástalan minőség.

— Ennyi elég?

— Néha nem. Ha a tőkés raktárkészlete felduzzad, máris kifogásokkal szokodnak elő, ha pedig hirtelen szüksége támad az áruval, telexezik, hogy most és abban a percben szállítsunk.

— Lehet ehhez a tempóhoz alkalmazkodni?

— Muszáj, a gazdaság mai helyzetében kötelesség is

A tűző üzemrészben főleg kismamák dolgoznak, mindig délelőtti műszakban

valuta érkezik vissza cserébe a terméért.

A MINO szegedi gyára kicsike, de az itteni irodákból is lehet érzékelni a nyugati gazdaság pillanatnyi helyzetét, bizonygatja Greninger, mert ha Olaszországban sztrájk van, máris késik a sevrószállítvány.

— Idén?

— Az év első negyedében nem kaptunk alapanyagot. Lehetséges persze, hogy ezt financiai nehézségek okozták, de nekünk mégis termelnünk kellett.

— Mit csináltak?

— Amit csinálhattunk, átprogramoztuk a gyártást.

— Ha nincs sevró, nincs nyugati export?

— Nincs. A partner ragszkodik az alapanyaghoz, sőt azt is kiköti, hogy me-

lyik külföldi cégek gyártmányait használjuk fel.

— Hazaival nem volna kiváltható ez az importtétel?

— Sajnos, nem, ahhoz sok-sok hegy kellene, hogy legyen és sok-sok kecskebőr.

— Megoldás?

— Kísérletezünk. A bórdisztingyárban sikerült előállítani a sevró alig valamivel gyengébb változatát, a sevröttet. Ennek az alapbőre juhé.

A gyáregység igazgatója mutat is sebtiben egy ebből az anyagból készült lábbelit. Magam, laikusként persze, ezt is sevrónak vélem. Puha, mint a kesztyű.

A magyar nők és a magyar kereskedők körében máris sikert aratott a sevrött. Remélhetően, sikeres pályafutás elé tekint...

— Sok mindennel próbálkozunk — folytatja Greninger — új cipőfelsőrész-készítő üzemt szeretnénk nyitni Maroslelén, a munkaerőt a helyi termelőszövetkezet biztosítaná...

— Korai-e megkérdezni, milyen gazdasági eredményre számít most, a második negyedév elején?

— Tavaly húszmillió forint volt a gyáregység névértéke. Ennél az idén többnek kell lennie.

— A gondor ellenére is?

Igen, a problémák azért vannak, hogy megoldjuk őket, bár kétségtelen, hogy könnyebb volna nélkülük.

P. F.

Üdülés falun is

Hazánk számos kedvező üdülési adottságú, szép tájjal büszkélkedhet, az állampolgárok túlnyomó többsége mégis a Balaton mellett akarja eltölteni szabadságát. A Hefalás Népfront településpolitikai munkabizottságának szerdai megbeszélésén — amelyen részt vett S. Hegedűs László, a HNF OT titkára — elhangzott: szélesíteni kellene a vendégfogadásra alkalmas helyek körét. Példaként említették a falvakat, s közművesített tanyákat, ahol gyakorlatilag minden feltétel adott az üdülésre, pihenésre, regenerálódásra. A Városépítési Tudományos és Tervező Intézet a közelmúltban felmérte: szerinte az országban hány település jöhet szóba e célból. Arra a megállapításra jutott, hogy csaknem 300 faluban, községben és tanyán lehetne újabb üdülési lehetőségeket kialakítani, s ehhez hozzájárulnának az állami szervek is.

A tanácskozáson rámutat-

tak: a felmérés egyetlen „szépséghibája”, hogy arról nem ad felvilágosítást, vajon az ott lakók szívesen fogadnák-e a vendégeket. S. Hegedűs László kijelentette: a népfrontmozgalom kész közreműködni falusi üdüléssel kapcsolatos állampolgári vélemények összegyűjtésében, s sajátos eszközeivel hozzájárulna a fejlesztési koncepciók társadalmi vitájának előkészítéséhez is.

Szénmosó berendezés

A munkák jelenlegi állása szerint szeptemberben megkezdődhet a Borsodi Szénbányák berentei központi szénosztályozójánál épülő szénmosó berendezés próbaüzeme — állapították meg a minap befejeződött műszaki szemlén. A megközelítőleg ötszázmillió forintos költséggel épülő szén-

mosónál legutóbb az ülepitésre szolgáló hatalmas kád készült el.

A berentei központi szénosztályozójánál a mosómű építését a korszerű technológia, a fejtezők alkalmazása tette szükségessé: ezekkel a masinákkal ugyanis nagyobb részt dió- és kocka-darabos szenet termelnek, amiből az

éghetetlen meddőt kézi erővel már nem lehet eltávolítani. A szénmosáshoz alkalmasított vízbe magnezitot adagolnak, hatására a folyadékban a súlyosabb éghetetlen meddő lesüllyed, s a könnyebb fajsúlyú szén a felszínre marad. Ezt szemmagyságot osztályozzák, s így kerül a felhasználóhoz.

Gyenes András Dániában

Az iparágban

Legtöbbet újítottak a Szegedi Ruhagyárban

A Dán Kommunista Párt meghívására szerdán pártküldöttség utazott Koppenhágába Gyenes Andrásnak, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottsága elnökének vezetésével. A delegáció részt vesz a DKP csütörtökön kezdődő 27. kongresszusán.

Tegnap, szerdán délután a Szegedi Ruhagyárban újítói tanácskozást tartottak. Az elmúlt évi eredményeket értékelték a vállalat gazdasági vezetői. Ezen az értekezleten számoltak be arról is, hogy az idén a Szegedi Ruhagyár vehette át az iparági újítási verseny első díját, amelyet az Ipari Minisztérium, a Ruháipari Dolgozók Szakszervezete és a Textilipari Műszaki Tudományos Egyesület évről évre rendszeresen meghirdet, immár 1977 óta.

S hogy melyek voltak azok a kimagasló eredmények, amik alapján a Szegedi Ruhagyár az első helyre került? Összegezve: tavaly 216 újítási javaslatot adtak be a dolgozók, amiből százaat hasznosított a vállalat. Az utóalkultált nyereség összesen 1 millió 245 ezer forint volt, amiből a vállalat újítási díjként 105 ezer forintot fizetett ki.

Az 1982. évi eredmények jutalmaként a Kiváló Újító kitüntetés arany fokozatát kapta meg Gödl József műszerész. Ezüst fokozatot vett át Kőszög István műszerész és Csepregy István műszerész csoportvezető, bronz fokozatot pedig Szőlősi Károly műszerész és Tamási Ferenc csoportvezető. Komáromi Károly esztergályos miniszteri dicséretben részesült.